

**‘Quickscan natuurtoets realisatie
benzinstation Wiggert, Hilversum’**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets realisatie benzinestation Wiggert, Hilversum'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Status: Conceptrapport

Projectcode: 09099

Datum: 19 mei 2009

Auteur: Ing. M. Bunskoek

Veldonderzoek: Ing. M. Bunskoek

Redactie: Ir. A. Goutbeek

Opdrachtgever: Amer Adviseurs

Contactpersoon: De heer E. Dokter

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora en vegetatie.....	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	6
3.5	Amfibieën	7
3.6	Overige soortgroepen	7
4	Geraadpleegde bronnen	8

Bijlagen

I	Wettelijk kader
---------	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Amer Adviseurs (contactpersoon de heer E. Dokter) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de geplande realisatie van een benzinestation aan de oostzijde van Hilversum. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek op 14 mei 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat deze geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS-gebieden en gebieden met natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied is gelegen aan de oostzijde van de bebouwde kom van Hilversum, nabij de kruising Anthony Fokkerweg en Minckelerstraat. Het gebied bestaat grotendeels uit ruderaal overhoekjes en een (tijdelijk) opslagterrein voor zand, klinkers en andere bouwmaterialen. Langs de oostzijde bevindt zich een brede bosstrook. Bij de beoogde ingreep zal het terrein bouwrijp worden gemaakt waarbij het opslagterrein en aanwezige vegetatie zal worden verwijderd. Dit houdt onder andere in dat enkele tientallen bomen in de bosstrook worden gekapt. Vervolgens zal op het vrijgemaakte terrein een BP benzinestation worden gerealiseerd.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten in de aanwezige bomen. De voorgenomen plannen hebben geen nadelige gevolgen op vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Verspreid in het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Zwaardere beschermde soorten worden niet verwacht;
- In het plangebied worden uitsluitend algemene broedvogelsoorten van bos en struweel verwacht, vaste verblijfplaatsen van ontheffingsplichtige broedvogels zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Laag beschermde amfibieën als Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander zijn (beperkt) overwinterend te verwachten, zwaardere beschermde soorten worden niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen of beschermde flora, vissen en ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Vrijstelling en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex art. 75 Flora- en faunawet is niet nodig;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Een soort als Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Amer Adviseurs (contactpersoon de heer E. Dokter) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de geplande realisatie van een benzinstation aan de oostzijde van Hilversum.

In verband met de op Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de beoogde ingreep en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen aan de oostzijde van de bebouwde kom van Hilversum, nabij de kruising Anthony Fokkerweg en Minckelerstraat (figuur 1). Het gebied bestaat grotendeels uit ruderaal overhoekjes en een (tijdelijk) opslagterrein voor zand, klinkers en andere bouwmaterialen. Langs de oostzijde bevindt zich een brede bosstrook.

Bij de beoogde ingreep zal het terrein bouwrijp worden gemaakt waarbij het opslagterrein en de vegetatie wordt verwijderd. Dit houdt onder andere in dat enkele tientallen bomen in de bosstrook worden gekapt. Vervolgens zal op het vrijgemaakte terrein een benzinstation worden gerealiseerd.

Figuur 1: Kaart met de situering van het plangebied (rood omlijnde gebied) aan de rand van de bebouwde kom van Hilversum (Bron kaartondergrond: Google Earth, 2009).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek op 14 mei 2009, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (Hoofdstuk 4: Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om eventueel tot een ontheffingsverlening in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden -tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd- en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2008).

Natura 2000-gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Oostelijke Vechtplassen', gelegen op een afstand van ruim vijf kilometer ten zuidwesten van het plangebied. Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor vier habitattypen en -soorten, negen broedvogelsoorten en acht niet-broedvogelsoorten.

Gezien de aard van de voorgenomen ingrepen, de aanwezigheid van barrières (bebouwde kom Hilversum) en de afstand tot het Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied niet aan de orde.

Beschermde Natuurmonumenten

In de nabije omgeving van het plangebied bevinden zich diverse Beschermde Natuurmonumenten. Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument ('Zuiderheide/Laarder Wasmeer') bevindt zich op circa 375 meter ten oosten van de planlocatie. Het gebied bestaat uit bossen, heideterreinen, stuifzandgebieden en het 'wasmerencomplex'.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied zijn gezien de aard en ligging van de plannen niet te verwachten. Mits zorgvuldig wordt omgesprongen met de in potentie (grondwater) verontreinigende fossiele brandstoffen die aanwezig zijn op het toekomstige benzinestation. Tussen de planlocatie en het Beschermde Natuurmonument bevindt zich onder andere een rioolwaterzuivering en een sportveldencomplex, welke een barrière vormt voor veel van de kenmerkende fauna van het monument.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewaarborgd en zijn ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een gebied dat is aangewezen als EHS. Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot de EHS is gelegen op een afstand van ruim 350 meter ten oosten van het plangebied (Provincie Noord-Holland, april 2008).

Op basis van de ligging en aard van de ingreep kan worden geconcludeerd dat aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS niet aan de orde is.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied heeft geen betekenis als 'weidevogelgebied' of 'ganzenfoerageergebied'. Dergelijke gebieden liggen ook niet in de directe omgeving.

Op basis van de afstand en aard van de ingreep kan worden geconcludeerd dat aantasting van gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS niet aan de orde is.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Op 14 mei 2009 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk en van toepassing zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (hoofdstuk 4: Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

3.2 Flora en vegetatie

Het plangebied bestaat uit een opslagterrein met ruderaal overhoekjes en de bosstrook. Op en rondom het opslagterrein zijn veel algemene soorten van verstoorde bodems en ruderaal terreinen aangetroffen als Grote brandnetel, Gewone paardenbloem, Bijvoet, Straatgras, Kropaar, Fluitenkruid, Ridderzuring, Gewone raket, Kleine klaver, Zachte ooievaarsbek en Smalle weegbree. De bosstrook bestaat voornamelijk uit esdoorns met daartussen enkele Gewone essen, Ruwe berken en Beuken.

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten en plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etc. Bebouwing ontbreekt op de planlocatie. In de te kappen bomen in de bosstrook bevinden zich geen voor vleermuizen geschikte ruimten die in gebruik kunnen zijn als verblijfplaats. De aanwezigheid van zowel gebouw- als boombewonende vleermuizen kan daarmee worden uitgesloten.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren om van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden te trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een

vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

Binnen het plangebied worden geen lijnvormige structuren verwijderd die van 'onmisbaar' belang kunnen zijn als vliegroute voor vleermuizen. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Foerageergebieden

Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dit is in deze situatie niet het geval, omdat de omgeving van het plangebied in zowel de huidige als toekomstige situatie beperkt geschikt is als foeragegebied voor algemene vleermuissoorten zoals Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis.

Overige zoogdieren

Er is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk Egel, Bosmuis, Veldmuis, Bosspitsmuis spec. en Huisspitsmuis.

Omdat het algemene soorten betreffen die vallen onder een laag beschermingsregime (FFW tabel 1), geldt automatisch een vrijstelling op de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Ook schadebeperkende maatregelen zijn voor aanwezige laag beschermde zoogdieren niet noodzakelijk.

Juridisch zwaarder beschermde soorten van tabel 2 en 3 (bijv. Eekhoorn) zijn gezien de afwezigheid van sporen als nesten, uitwerpselen en vraatsporen niet te verwachten in het plangebied.

3.4 Broedvogels

Aangezien slechts één dagbezoek is uitgevoerd is geen volledige broedvogel-inventarisatie uitgevoerd. Op basis van dit veldbezoek (in het broedseizoen) in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter wel een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soorten.

Jaarrond ontheffingsplichtige broedvogels

Door het Ministerie van LNV is de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld, waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen en/of de functionele omgeving van deze soorten is het noodzakelijk een ontheffing op verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aan te vragen. Het betreft (in functie zijnde) nesten van een aantal regelmatig voorkomende broedvogels als Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten. Een aanvulling op deze lijst wordt momenteel overwogen voor diverse andere soorten.

Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op aanwijzingen voor de aanwezigheid van broedlocaties van vogels met jaarrond beschermde nesten. Deze zijn hierbij niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Overige soorten

In de bosstrook zijn algemene broedvogels van bos en struweel aangetroffen en te verwachten zoals Zwartkop, Koolmees, Roodborst, Winterkoning, Merel, Tjiftjaf, Ekster, Vink en Houtduif

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen

buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar (de broedperiode bestaat uit nestbouw, broeden en verzorging van (nestgebonden) jongen). In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode tussen 15 juli en 15 november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

3.5 Amfibieën

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, voortplanting van amfibieën kan daarmee worden uitgesloten. In de strooisellaag in de bosstrook en in overhoekjes is wel geschikt, maar beperkt, overwinteringsbiotoop voorhanden voor bijvoorbeeld de laag beschermde Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander (FFW tabel 1).

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen genoemde soorten geschaad worden bij uitvoering gedurende het winterhalfjaar. Omdat voor 'algemene soorten' automatisch een vrijstelling geldt op de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet is geen ontheffingsaanvraag nodig.

Wegens het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop, voor strikt beschermde soorten, in de directe nabijheid van het plangebied, worden geen zwaarder beschermde overwinterende amfibieën in het plangebied verwacht.

3.6 Overige soortgroepen

Er zijn geen beschermde vissen, reptielen of ongewervelden in het plangebied waargenomen of te verwachten. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken voortplantings-locaties voor beschermde ongewervelden. Het aanvragen van ontheffing op de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is voor deze soorten dan ook niet aan de orde.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

Dienst Landelijk Gebied (2008). Aanpassing m.b.t. vogels in Handreiking Flora- en faunawet (concept).

Huijbregts H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.

Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV. Natura 2000-gebieden (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Provincie Noord-Holland (www.noordholland.nl).

RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (FFW) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de FFW. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de FFW:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De FFW kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de FFW. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden

gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de FFW een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode lijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast worden in Nederland voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opgesteld.

In deze samenvattingen zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minInv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRC/JZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

